

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Præcepta Pars ...

Tractatus V. Ad Præcepta II. Tabulæ De Delictis Contra Justitiam, Seu
Injusta læsione Proximi in Bonis Animæ, Vitæ seu Corporis, Famæ,
Fortunæ & c. Ac Restitutione Inde Debita

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio. Casus ambigui irregularitatis ex homicidio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60167](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60167)

fortè in nivis globo latente occidit. Hæc & similia agentes regulariter ab irregularitate non afficientur, quia supponuntur nihil periculi advertisse: nam secus, afficientur sine dubio, si periculum prævisum debite non præcaverunt, vel ab actione tam periculosa non abstinuerunt. At quid, si plures ita temerè jaceant pilas, lapides &c. absque tamen intentione ulla, & communi conventionione occidendi, à quibus constat transeuntem aliquem esse occisum, ignoratur autem ex cujus ictu? Neminem fore irregularem docet *Avila*: quia quilibet potest prudenter sibi persuadere suum jactum non fuisse causam mortis: idque verum esse crederem, si projicientes fuerunt valde multi v. g. 12. 20. 30. at verò, si fuerunt valde pauci, utpote duo, vel tres tantum, meritò omnes irregulares pronuntiat *Tamb. cit. c. 15. §. 2. num. 34.* quia tunc quilibet prudenter poterit judicare, vel certè debet dubitare suum jactum fuisse causam mortis: dubius autem de causato à se homicidio, debet se tenere irregularem juxta dicta suo loco. Idemque esset, si etiam ex multis projicientibus aliquis ob peculiarem circumstantiam dubitet suum jactum fuisse causam mortis.

SUBSECTIO.

Casus ambigui irregularitatis ex homicidio casuali.

SUMMARIUM.

186. Usque ad n. 109. An, quando, & qualiter peccet, & irregularis evadat, qui committit homicidium in ebrietate, furore, somno &c.

190. Vt.

190. Usque ad num. 194. *Quando homicidium casuale et adulterio, seu ratiōe, vel occasione adulterii commissum inducat irregularitatem? Item*

194. Usque ad num. 198. *Resolvitur Variè, quando homicidium casuale ex rixa inchoata, vel vulnere alio non lethali secutum inducat obligationem restitutionis, & irregularitatem?*

198. Usque ad num. 203. *Quando culpam homicidii, restitutionem & irregularitatem inducat homicidium casuale ex alio homicidio, vel maleficio secutum, v.g. si propter homicidium, vel furtum à Petro factum, plectatur, vel occidatur alius innocens?*

203. Usque ad num. 207. *Quid inducat homicidium casuale factum ex errore, occidendo v. g. hominem pro fera, vel unum pro alio?*

207. Usque ad num. 211. *Resolvitur dubium incidentale, an percutiens, vel occidens laicum, putans esse clericum, vel è contra, incurrat excommunicationem?*

211. *Resolvitur aliud dubium, an quis uno ictu, explosione, unâ sententiâ simul occidens, vel damnans plures, unam, vel plures incurrat irregularitatem?*

185 **R**Estant explicandi casus non pauci ambigui, homicidium, partim aliquando merè casuale, ac involuntarium simpliciter, partim aliquando casuale mixtum, & indirectè voluntarium involventes. Ut dignoscatur, quando peccatum, restitutionem, ac irregularitatem adferat, pono breves.

§. I.

Homicidium casuale ex ebrietate, furore, somno.

1861. **Q**ui involuntariè, & inculpabiliter se inebriavit, utpote nesciens virtutem vini (qua ratione etiam excusant ebrietatem Loth. Chrysof. Theodore. & alii PP. in cap. 9. Gen.) & in ea ebrietate homi-

hominem occidit, sine dubio ab omni homicidii culpa & pœna, adeoque etiam ab irregularitate immunis est; quia tunc nec ipsa ebritas, nec occisio secuta voluntaria est. Idemque dicendum de infante, amente, furioso, dormiente, & in eo statu occidente, ut constat ex Clement. c. si furiosus.

II. Qui etiam voluntariè, & culpabiliter se in-¹⁸⁷ebriavit, nihil tamen suspicatus de homicidii periculo, qui scilicet expertus non erat, se in ebrietate inclinatum esse ad pugnandum, & rixas, aut etiamsi periculum pugnae, vel furoris prævidisset, tamen sufficienter præcavit, v. g. occasionem deferendo, domi manendo, ostium claudendo, & nihilominus jam plenè ebrius occidit; is à culpa & pœna homicidii, & consequenter ab irregularitate (etsi hoc neget Sylv. v. homicidium 3. quæst. 4.) immunis erit. Ex communi DD. Laym. Mol. Less. Tamb. hic cap. 4. §. 3. num. 4. Ratio patet ex dictis: quia tale homicidium adhuc nullo modo est voluntarium, neque directè, ut patet; neque indirectè in sua causa, scilicet ebrietate culpabili; quia hæc de se non est efficax respectu homicidii, & rarò cum homicidio conjuncta, maximè in homine non experto suam inclinationem ad pugnandum in ebrietate, qui proinde tale homicidium nec prævidit, nec prævidere debuit, aut si quid prævidisset, sufficienter cavet, ut positum est: ergo licet peccarit peccatò ebrietatis contra temperantiam, non tamen peccavit peccatò homicidii contra 5. Præceptum. Qua ratione D. August. lib. 22. contra Faustum Relat. cap. 15. quæst. 1. excusat incestum
Loth,

Loth. in ebrietate commissum, dicens: *inebriaverunt eum, & se nesciente miscuerunt, quapropter culpandus est quidem, non quantum ille inebriatus, sed quantum illa merebatur ebrietas.* Consentit D. Ambros. *lib. de Abraham c. 6.* & refertur *cap. senè ead. quast. Orig. Homil. 5. in Genes.* Hieronym. *ad Eustoch. de custod. Virginit.* Eademque ratione dicendum de eo, qui etiam cum peccato, v. g. proposito maligno, proxima occasione inimicum occidendi, cubitum iret, nulloque periculo praevisto in somno redeunte phantasia dormiens aliquem occideret.

188 III. Qui voluntarie, & culpabiliter se inebriavit, ac insuper expertus sciens animi sui propensionem, & consuetudinem semper in ebrietate rixandi, pugnandi &c. adeoque praevidens periculum homicidii patrandi, vel in genere cujusvis obvii, vel in particulari hujus hominis, illudque periculum, ne occidat, praedictis modis non sufficienter praecavit, & multò magis datà operâ ex intentione, ut audacius occideret, bibit, ac se inebriavit, ipso facto illo peccat mortaliter dupliciter, & contra temperantiam, & contra Justitiam homicidiò praevisto, & saltem indirectè, vel etiam directè volitò, eoque secuto verus homicida est, & restitutioni obnoxius, secundum omnes; quia tale homicidium saltem indirectè, & in sua causa est voluntarium, ita ut talia in foro externo non ordinariæ homicidii poenâ, sed alteri arbitrariæ subjaceat, ex *L. omnes de licetum, ff. de re militari.* Secus, si quis sciens hanc suam propensionem, ex intentione se inebriasset, ut occide-

cideret, tunc enim secuto effectu, homicidium simpliciter reputatur voluntarium, & ordinariâ pœnâ dignum.

IV. Talis etiam irregularis est. Communissima DD. Ratio est: quia tunc adest causa culpabilis occisionis, cui culpæ semper annectitur in Jure irregularitas: etenim Sacri Canones, dum homicidium voluntarium plectunt irregularitate, & homicidam voluntarium ab Altari repellunt, non distinguunt de voluntario directè in se, & voluntario indirectè in sua causa: cùm ergò voluntarium indirectum in causa posita (ut in proposito est ebrietas) in omni proprietate sit voluntarium, non possumus arctare Canones, quasi loquantur de solo voluntario directo in se, quia contrarium manifestè significant, ut videre est *cap. de catero. de homicid.* ubi dicitur: *de catero noveris, quòd Diaconus, qui homicidio causam dedisse videtur, non videtur ad Sacerdotium promovendus.* Vides hîc voluntarium in causa tantùm, sufficere in Jure ad contrahendam irregularitatem. Cæterùm, quamvis ejusmodi homicidium in ebrietate factum, non sit ampliùs liberum formaliter, est tamen adhuc liberum denominativè à sua causa liberè & voluntariè posita, quod omninò sufficit, sicut ad contrahendam obligationem restitutionis, secundùm omnes, ita etiam ad incurrendam irregularitatem.

§. II.

Homicidium casuale ex adulterio.

LEX adulterio à te comisso v.g. cum Berta uxo-199
te Titii multipliciter potest sequi homicidium

dium casuale. I. sic, ut Titius maritus superveniens te ipsum adulterum occidat, & tunc ipse irregularis eris ex homicidio voluntario; quia injustè te occidit. II. sic, ut tu adulter maritum superveniens, & te aggredientem, ne occidaris, occidas, cum, vel sine moderamine inculpatæ tutelæ: & de hoc satis dictum est *supra c. 2. Sect. 3. §. 1. num. 147. & in subsect. ibid. à n. 181.* III. sic ut maritus superveniens, vel postea adulterium factum resciscens, ipsam uxorem occidat, aut ipsa uxor morte plectatur à Judice. IV. sic, ut maritus cognitâ suâ ignominia se ipsum occidat, ut alicubi factum. De his & annexis quibusdam dubiis cape breviter sequentia.

191 II. Si committas adulterium cum Berta in iis circumstantiis, & cautelis, in quibus nullum timeatur imminens periculum occisionis adulteræ, irregularis non eris; si autem in iis circumstantiis committas, ex quibus prævidisti, vel prævidere, ac timere prudenter debuisti periculum, ne adultera à marito, vel etiam Justitia publica occidatur, secuta morte, eris irregularis. Ita Suarez *de Conf. disp. 46. Sect. 1. n. 12. Sayrus, Farin.* eosque citans Tamis *hic cap. 15. §. 5. n. 1.* Ratio sæpiùs indicata est, quia non in primo casu, sed benè in secundo casu, es causa moralis occisionis adulteræ; non quidem ratione adulterii præcisè, quod ex se non est causa proxima mortis, nec communiter efficax ad mortem inferendam; sed ratione prædicti periculi prævisi, in quod in iis circumstantiis adulteram percipisti, etiamsi volentem; quia neq; tu neq; ipsa es dominus vitæ ipsius.

III. Si inter colloquendum referas adulterum, I92
mulieris coram marito, vel aliis, unde adultera à
marito, vel etiam Judice occidatur, irregularitatem
non effugies: quia in his circumstantiis injusta
causa es homicidii. Idémque est, si referas copu-
lam cum amasia tuo corrivali, quia in his circum-
stantiis solet fieri ejusmodi occisio, ideóque tu pe-
riculum prævidisti, vel de eo dubitasti, ut supponi-
mus. Secus esset, si de occisione nullo modo su-
spicatus sis, vel essent eadem circumstantiæ, ut ti-
menda non esset prudenter occisio: quod in foro
externo ex indiciis judicandum, in foro autem con-
scientiæ, adhibitò prudentis consiliò, tua te con-
scientia absolvet, vel condemnabit. *Ex Gibali.*
Tamb. cit. num. 5.

IV. Si committas, vel referas adulterium etiam I93
incauté, unde maritus comperta uxoris infidelita-
te suam ignominiam non ferens propter dedecus
inde exortum, se ipsum interficiat, tu irregularis
non eris, saltem regulariter loquendo. *Ratio est:*
quia more humano prævidere quidem, & timere
poteras de occisione uxoris, at de morte ipsius ma-
riti certè non item: quòd si tamen in raro casu
prævidisses, ab irregularitate meritò te liberare re-
nuit Tamb. *ibid. n. 4.* quia veram causam, & occa-
sionem homicidio dedisses. Eodem modo à for-
tiori dicendum, si ducas uxorem amasiam alterius,
qui ideò dolore furens, aut se ipsum, aut ipsam
amasiam occidat, non eris irregularis, si id non
prævidisti, secundum omnes: imò neque, si aliquo
modo prævidisses, tamen nullo modo intendisses.

Ex *Majola Tamb. cit. num. 6.* Ratio est: quia sine peccato mortali contra Justitiam in materia homicidii non incurritur irregularitas ex delicto: at non est in proposito peccatum mortale contra Justitiam ducere uxorem amasiam alterius; ergò.

§. III.

Homicidium casuale ex rixa inchoata, vel vulnere non lethali.

194. **P**etrus initium, & causa fuit rixæ cum Joanne postea occiditur, vel occidit, quid Juris de superstitie? Distinguendum est. Si Petrus Joannem rixæ causam dedit solum verbis; Joannes autem ex candescens occidat Petrum: sanè Joannes reus est homicidii, restitutionis, & irregularitatis: quia non solum verborum contumeliam injustè occidit Petrum. Ex communi *Molin. disp. 81. n. 3. Less. lib. 2. c. 9. dub. 21. n. 137.* Contrà verò, si contra Petrum verbis tantum rixantem insurgat gladio Joannes; ille autem, ne occidatur, præveniens Joannem occidat, in nullo reus erit Petrus: est enim verbalis rixæ author fuerit Petrus cum peccato contra Charitatem; postquam tamen eum Joannes gladio invasit, potuit se defendere cum moderamine inculpatae tutelæ, etiam occidendo verum jam injustum aggressorem; attamen, si poterat, debebat fugere, juxta dicta *c. 2. Sect. 3. in Substitut. à n. 186.* in simili de adultero deprehenso: eodem enim modo philosophandum est hic.

195. II. Petro, & Joanne rixantibus, & pugnantibus strictis gladiis, socii, vel amici unius, vel alterius

astantes, vel accurrentes occiderunt unum ex ipsis-
met duobus, quid tunc juris de superstite? aut con-
tra, unus vel plures ex ipsis sociis; vel amicis illius
occisi sunt ab altero rixante, vel ejus sociis, quid
juris de illo, in cujus gratiam hi occisi pugnave-
runt? Rursus distinguendum est. Si enim rixantes
principales excitaverunt, vel advocârunt socios
amicos ad pugnam, aut etiam spontè accurrentes,
& volentes in gratiam sui pugnare, tacito consen-
su admiserunt, aut eos aliter in necessitatem pug-
nandi conjecerunt, utique superstes rixans, aut is,
in cujus gratiam occisi pugnâverunt, reus erit ho-
miciidii, & irregularitatis: quia is vera causa fuit
homicidii, aut ipsius adversarii, aut sociorum suo-
rum; cum illos ad opus tam periculosum induxe-
rit. At verò si socii vel amici unius vel alterius me-
rè spontè sua se immiscuerunt pugnae, absque ali-
cujus principalis rixantis expresso, vel tacito con-
sensu, & sic volentes defendere unum, occiderunt
alterum, vel ejus socium, aut ipsimet occisi, ipsis
solis imputabitur, & principalis ille rixans à resti-
tutione, & irregularitate immunis erit: quia tunc
homicidium nullo modo intendit, nec in se, nec
in sua causa: neque enim sola ea pugna causa est,
nisi valde remota, ut alii accurrant, pugnent, vel
occidantur. Hæc rursus jam supra: & docet
Tamb. hic c. 15. §. 6. n. 7.

III. Petrus rixans, vel alia occasione absque om-
ni intentione, vel præviso periculo occidendi, in-
justè tamen Joanni vulnus leve, certè non lethale
influxit: nunc autem Joannes diem suum obiit;
quid

D d 2

196

420 *Tract. V. in V. praeceptum Decalogi. Cap. III.*
quid Juris? Iterum distinguendum est. Si vulneratus ex vulnere ob defectum solius curationis obeat, Petrus reus erit culpæ, & pœnæ homicidii, atque adeò irregularis. Communis DD. Navar. *c. 27. n. 223. Sotus. Avila*, alii cum Laym. *l. 3. tr. 3. p. 3. c. 10. n. 5.* Ratio est; quia hoc casu solum vulnus inflictum causa physica mortis exitus, ideòque homicidium saltem indirectè in sua causa voluntarium reputatur. Eadem est ratio, si occasione talis vulneris, etsi de se non mortiferi, alius morbus, vel inflammatio accedens mortem inferat: quia causa causæ, censetur causati causa. *c. Presbyt. &c. ad audientiam.* Quòd si tamen vulneratus vulnere non lethali jam semel convalescit, & postea in morbum incidens moriatur, censetur non occasione vulneris mortuus, & vulnerans ab irregularitate, & aliis homicidii obligationibus immunis erit: ex utroque Jure *L. qui occidit ff. ad L. Aquiliam, c. 2. de homic.* & communis apud modò citatos. Contrà verò, si vulneratus vulnere non lethali postea mortuus sit, non ratione vulneris per se, ut facile curari potuisset, sed per accidens, vel propriâ incuriâ, vel Medici seu Chirurghi imperitiâ, negligentia, malitia vulnerans solum peccavit gravius, vel levius pro ratione vulneris inflictæ, deque eo solum obligabitur: immunis autem erit à culpa, & obligatione homicidii, ex cit. *L. qui occidit.* Et ex commun. *Mol. tr. 3. disp. 32. n. 2. Less. lib. 2. c. 9. dub. 1. n. 102. Laym. proxime cit. alii apud ipsos.* Ratio est: quia hoc casu nec vulnus, nec consequenter ipse

ipse vulnerans causa homicidii extitit: ideoque homicidium ipsi nec indirectè, & in causa voluntarium imputari debet.

IV. At quid de irregularitate eo casu? Vulner-197
antem hoc casu adhuc incurrere irregularitatem docent sanè communiter DD. *Navar. Molin. Laym. locis cit.* Ratio est: quia qui per actionem suam culpabilem periculosam, & injuriosam homicidio occasionem præbuit, eo secuto fit irregularis. *Arg. c. ult. de homicid. in 6.* atqui vulnerans in hoc casu per actionem culpabilem periculosam, vel injuriosam, occasionem præbuit mortis secutæ; nisi enim ille vulnerasset, mors non occidisset: quare non solum Medici vel vulnerati negligentia, sed ipsa etiam vulneratio causa mortis extitit. Contrarium tamen æquè probabiliter docent Sylv. *v. homic. q. 22. Sotus & Lessius cit.* Sed certè iterum distinguendum videtur: si enim vulnus non lethale adeò leve fuit, ut se solo nullo modo mortem attulisset, sed tantum aliunde: aut certè tale, ut facili negotio, nullâ vel modicâ adhibitâ curatione sanari potuisset, vera est hæc secunda Sententia: ne ergò habeas te irregularem; quia tunc tota causa mortis non à vulnere à te inflictio, sed à Medico, vel ipso infirmo fuit. At verò, si vulnus à te inflictum, etsi non lethale, tamen ejusmodi fuit, ut diligenti curatione opus habuerit, ut sanaretur, vera erit prima communis Sententia, & morte secuta te irregularem meritò pronuntiat etiam Tamb. *c. 15. §. 7.* Ratio est: quia tunc periculum mortis, etsi tractu temporis

422 *Tract. V. in V. praeceptum Decalogi. Cap. III.*
ex culpa Medici, vel ipsius infirmi intumuerit, ta-
men regulariter tunc praesumi, vel ceteri debet
ipsum etiam vulnus simul cum illa alia causa com-
muni actione mortem attulisse. Vide dicta in
mili *Sect. 3. §. 3. de auxili.* Dico autem *regula-*
riter: nam si constaret tuum quaecunque vulnus
nihil ad mortem contulisse, non erit, unde *ir-*
regularitatem timeas: unde Molin. cit. *disp. 33*
memb. 6. num. 4. & ex eo Layman. c. 10. *fin. cen-*
sent valde probabile esse, irregularitatem non incur-
rere eum, qui alteri etiam lethale vulnus infligit,
qui tamen postea alia causa per se immediato oc-
cisiua v. g. gladio transfixus, vel sclopo trajectus,
vel submersus occisus fuisset, ita ut prius vulnus
inflictum nihil omnino contulerit ad mortem: Sed
de hoc nos cautiùs locuti sumus cum *distinctione*
ibid. §. 3.

§. IV.

Homicidium casuale ex ipso homicidio, vel
alio malefacto tuo.

198 **T**itius occidit Cajum occultè, furatus est ma-
gnam summam, aliudve crimen capitale com-
misit, re cognita, crimen falsò imponitur Sempronio,
isque capitur, & fortè vi tormentorum cogente
confessus capite plectitur: eritne Titius reus
hujus sequentis homicidii, & consequenter re-
tutionis, & novæ irregularitatis? Nota triplici
modo se posse in hoc casu habere Titium: I. Sic,
ut & praeviderit quidem illud imponendum Sem-
pronio. II. Sic, ut praeviderit, sed minimè vo-
luerit.

luerit, vel intenderit ipsi imponi. 3. Sic ut & præviderit, & malitiosè voluerit, ac intenderit crimen suum illi alteri imponendum. Jam breviter sic resolve.

I. Si Titius occidens Cajum, nec prævidit, nec intendit ullo modo tale damnum Sempronio eventurum, non poterit censerī causa voluntaria mortis Semproni; ideoque immunis erit à culpa & pœna illius homicidii, restitutione, irregularitate &c. Ratio clara est: quia illud homicidium secundum se est ei simpliciter involuntarium, & præter intentionem, cum nec intenderit in se; quia solum intendit occidere Cajum; nec in sua causa, quia ut supponitur, non advertit tale damnum Sempronio eventurum; ergò homicidium ipsi merè casuale est. Sermo autem est de obligatione Justitiæ, & post factum, nam obligatione Charitatis, & ante factum debet sine dubio impedire mortem innocentis Semproni, quantum sine æquali periculo potest. Notum est exemplum S. Conradi Placentini in venatione vepretum incendit, magno inde orto incendio, cujus causâ plebejus homo comprehensus, obque tormenta confessus ad supplicium trahebatur: certè ex Justitia nihil tenebatur Conradus, cum nec ipsum damnum improvisum voluntariè causaverit, nedum alteri imponendum prævidere potuerit; attamen ex Charitate tenebatur liberare innocentem ab injusto supplicio, quoad comodè poterat; liberavit actu planè heroico cum magno sanctitatis præmio.

II. Etiam si Titius probabiliter præviderit Sem-

pronium de eo crimine accusandum, & capite plectendum fore, nihilominus non potest censeri causa voluntaria illius homicidii, consequenter immunis à culpa & pœnis manebit. Ita probat Sotus *lib. 4. q. 6. art. 3.* Less. *c. 9. n. 11.* Filluc. *n. 29. c. 5. q. 2.* Laym. *loc. cit.* Ratio est: quia actus illa Titii non fuit efficax ad tale inferendum damnum Sempronio: neque ex natura illius actionis secuta est mors Sempronii; sed aliunde, vel calumnia vel malitiâ accusatorum. Eadem est ratio de surprisente thesaurum diviti, quem suspicatur probabiliter præ moerore moriturum, non erit sui dicentis homicida; quia mors non est secuta ex natura actionis ejus, sed ex alterius infirmo animo: quia etiam Titius, eò quòd præviderit crimen imponendum alteri Sempronio, spe impunitatis animosius, imò ideò simpliciter occiderit Cajum, alioquin non occisurus: interim tamen non intendens imputationem, & damnum Sempronii, peccavit *sane* graviter actu interno contra Charitatem in Sempronium: at non contra Justitiam, quia adhuc nulla actione externa fuit causa imputationis, & damnificationis Sempronii, ideòque immunis erit à restitutione, & irregularitate, ut notat Molin. *tom. 4. tr. 3. disp. 86. n. 3.* Tamb. *lib. 6. Decal. c. 4. §. 1. n. 3.* & mox melius intelliges *n. 4. 202.*

201 III. Quòd si Titius occidens Cajum & prævidet, & intendit, crimen imponendum Sempronio ideò morte plectendo: tunc illum reum fore homicidii hujus & restitutionis, & consequenter novæ irregularitatis, docent DD. communiter. *Molin.*

lin. *supra cit.* Rebellus p. I. lib. 3. c. II. Filliuc. *supra c. 5. q. 2. Lugo cit.* Ratio hujus communis Sententiæ est, quia tunc Titius omninò videtur voluntaria injusta causa talis homicidii secuti: idque sine dubio verissimum est, quando crimen commissum ex circumstantiis est causa moralis talis imputationis factæ tertio: utpote si factum in iis circumstantiis loci, temporis, personæ &c. ex quibus moraliter, & ut plurimum sequitur crimen imputari tali tertio: ut si Titius idem occidit Cajum, quia ob notorias inimicitias capitales ipsius cum Sempronio, scivit, & voluit crimen imputari Sempronio, si occidens Cajum usus est noto gladio, vel sclopeto Sempronii ignari, vel inviti: si in domo, prædio, vel horto sempronii occidit, vel occisum sepelivit; quia tunc præsumitur consentiente, vel sciente Domino loci homicidium patratum esse. At quid si hominem à se occisum collocet ante januam Sempronii, unde is à Judice comprehensus damnetur? adhuc esse causam moralem imputationis judicat Sanch. *lib. 1. consil. c. 8. dub. 5.* Negat autem esse causam Lugo. *disp. 8. Sect. 6. n. 84.* eò quòd ex hoc non sequatur ut plurimum imputatio homicidii, potuit enim homo alibi vulneratus lethalter, & longius progressus casu ibi mori: multò minus causa moralis erit, si quis cadaver occisi inventum ante januam suam collocet ante januam alterius, qua ratione Lugo *supra cit.* à restitutione excusat eum, qui infantem expositum ante suam januam, & ideo de more patriæ à se alendum, collocet ante januam alterius, ut ab alio nutriatur.

202 IV. Quando verò crimen commissum non
 ita ex circumstantiis causa moralis imputationis
 damni tertii, tunc quantumvis Titius hæc præce-
 derit, & intenderit crimen à se commissum im-
 putandum Sempronio, etiam alioquin non occurreret
 satis probabile est, non fore Titium reum secun-
 dum homicidii, & restitutionis: ut cum Lessio *lib. 2. c. 2. q. 2. d. 16.* docet *Tamb. lib. 6. Decal. c. 4. §. 1. c. 1.*
 Ratio est: quia damnificatio tunc solum est ratio
 restitutionis, quando est causa injusta externa
 facta, vel moralis damni consecuti, ut suo loco
 dictum est: sed in proposito non est physica, ut per
 patet; neque moralis, cum nulla adsit connexio
 vel influxus moralis ad illam imputationem, &
 mortem Sempronii; non enim ideo imputatur
 crimen Sempronio, quia Titius illud fecit, sed ex
 homicidio facto, à Judice sumitur occasio, illud
 imputandi Sempronio: unde quamvis Titius præ-
 videns, vel intendens imputationem, graviter pec-
 cet contra Charitatem, quia tamen ista prævisio,
 vel intentio non facit actionem externam injustam,
 nisi aliunde sit causa moralis injusti damni alterius,
 ideo non apparet, eum peccare contra iustitiam,
 nec consequenter reus erit restitutionis, quæ solum
 sequitur injustam causam externam damni. At
 quid Titius eo casu adhuc incurreret irregularita-
 tem? *R.* Omnino sic *Ratio est:* quia omnis actio
 ne externa graviter peccaminosa, etsi contra Char-
 tatem tantum, volens & intendens mortem al-
 terius, eâ securâ, irregularis est, secundum omnes
 nam secundum Canones omne homicidium volun-
 taria

luntarium, seu volitum inducit irregularitatem; atqui omne homicidium directè intentum simpliciter est voluntarium, seu volitum, sive contra Justitiam, sive contra Charitatem peccetur, dummodo aliqua causa externa scienrer ponatur: ergò &c. at verò ad obligationem restitutionis ex Justitia non sufficit homicidium esse utcumque voluntarium & volitum, sed requiritur, ut ponatur causa externa injusta, physice vel moraliter influens, & ex se sufficiens ad causandum damnum illatum, ut dictum est.

§. V.

Homicidium casuale ex errore: alium pro alio occidens.

Qui intendit occidere feram tantum, & adhibita debita cautela, ac diligentia, errore, ac ignorantia invincibili, sive antecedenter, sive concomitanter occidit hominem, quem invincibiliter credidit esse feram, non est homicida formaliter, nec consequenter restitutioni, vel irregularitati obnoxius; sed neque excommunicationi, si occisus fuisset Clericus. *Omnes.* Est enim homicidium simpliciter involuntarium saltem negativè; secus esset, si occisor debitam diligentiam non adhibuisset, aut periculum in talibus circumstantiis satis cavere non potuisset: ut si quis explodat in feram, vel inimicum aliis hominibus circumstantibus, vel in vicino ambulans, & visis: similiter, qui animo intenderet occidere hoc animal, neficiens tamen, aut dubitans, an sit homo, vel feras, Clericus, vel Laicus, sicque occidat, certò homicida

cida erit, restitutionis & irregularitatis reus, si
 homo; & excommunicationis, si fuit Clericus;
 quia tunc non animo tantum, sed etiam opere
 terro formaliter injusto causa homicidii fuit, ut
 communi rectè resolvit Sanch. *lib. 9. de Mat. disp.*
32. num. 27.

204 II. Qui certò volens occidere feram, aut
 hominem in individuo, v.g. Petrum inimicum
 non alium, & omninò casu ex improvise
 omnem intentionem, alius v.g. Paulus casu
 interveniens ictum in se suscepit: aut quis paravit
 venenum inimico, sed casu potatum ab alio amico
 eum occidit &c. certum est, non committere ho-
 micidium formaliter, adeoque ex illo homicidio
 casuali, nec restitutionis reum, nec irregularita-
 tem fore, sicut neque excommunicatum, si alter occi-
 sus fuisset Clericus. Communissima DD. *Sanch.*
modò cit. Coninch. Portellus, Fragosus, Fagnan. cum
Dian. p. 9. tr. 4. res. 31. Tamb. cit. lib. 6. Decal.
c. 4. §. 3. n. 79. Ratio est: quia quamvis talis prin-
 cipali intentione occidendi hunc hominem pecca-
 verit, aliud tamen homicidium secutum, est ei sim-
 pliciter involuntarium; ideoque sicut à culpa, ita &
 à pœna, & obligatione homicidii vacans: hinc pa-
 tet ad casum supra indicatum. Titius adulter præ-
 ter uxorem etiam ancillam imprægnavit, sed ad
 evitandam infamiam, & pœnam, potionem aborti-
 tivam paravit ancillæ, quæ potio per errorem &
 contra ejus mentem potata ab uxore prægnante,
 eam abortire fecit foetum animatum, non fuit ho-
 micida &c. ob rationem datam. At quid si uxor
 potio-

potionem illam potasset marito inspiciente, sed contradicere, & monere non audente? quid similiter, si parasti venenum potandum inimico, aut ut refert *Lugo ibid.* fucus infecisti veneno pro inimico tuo, casu autem advenit amicus, & bibit funestum poculum, comedit fucus lethiferas, te vidente, & ne scelus tuum prodas, tacente, secuta morte, erisne homicida, restitutioni, irregularitati, aut si amicus ille fuisset Clericus, excommunicationi obnoxius? *R.* Nequaquam: quia & mors illius præter, imo contra omnem tuam intentionem evenit: & non fuisti injusta causa mortis illius: quia cum tanto periculo manifestandi tuum scelus non tenebaris monere amicum de veneno. Ita cum aliis *Lugo disp. 8. sect. 6. n. 86.* Eademque est ratio de potione abortiva, te vidente, ab uxore potata.

III. Qui certò scit, hic in tali loco esse hominem quempiam, nesciens tamen hunc esse, vel illum, aut errore concomitante tantum, putat esse hunc hominem hostem suum, & tamen occidit, homicida, & irregularis est, apud omnes, ut notat *Castropal. apud Tamb. hic c. 15. §. 7. n. 30.* Jam enim voluit hunc hominem occidere, quem ibi esse vidit. Similiter, qui certò sciens; ibi esse hominem, & credens esse Petrum inimicum suum, sed in hoc errans invincibiliter, occidit alium hominem Paulum, quem falsò putavit esse Petrum inimicum, alioquin non occisurus, adhuc homicida est, restitutioni & irregularitati obnoxius, secundum communem DD. Sententiam *Sanch. supra cit. Bonacin. disp. de restit. q. ult. Sect. 2. proposit. 3.*
Filliuc.

Filliuc. *tr.* 20. *c.* 3. *q.* 10. Ratio est: quia licet talis sufficienter caverit occisionem alterius hominis præter Petrum, non tamen cavit, sed omnino voluit occisionem hominis ut sic, cum certus fuerit, ibi esse hominem; ideoque actio illa ex natura sua iusta fuit in hominem, quemcunq; tandem attingit: at certum est, eo casu dari actionem injuriarum sic enim habetur. *L. cum innocentem ff. de injuriis Si injuria mihi fiat ab eo, cui sum ignotus, an quis putet esse Titium, cum sum Cajus, præcavet, quod principale est, injuriam eam mihi facere velle; nam certus sum ego, licet ille putet me alium esse, quam sum: & ideo injuriarum habeo actionem.* Hæc tibi. Nihilominus.

206 IV: Satis probabile est, eum qui determinatè intendit occidere hunc hominem tantum, v. g. Petrum inimicum suum, maximè, si nihil cogitans de homine in communi, primo intuitu certo sibi persuadeat, ibi esse Petrum, adhibitâque diligentia nihilominus invincibiliter errans occideret Paulum, in foro conscientia non fore homicidam, nec irregularem. Ita idem Filliuc. *cit.* q. 10. aliiq; cum *Tamb. lib. 6. Decal. c. 4. §. 3. n. 31. & 35.* Ratio est: quia licet actio illa occisionis sit injusta ex genere suo, attamen in individuo, & in effectu contra Paulum occisum, nec injusta est, nec omnino voluntaria, cum nihil sit volitum, nisi præcognitum: talis enim determinatè intendit occidere Petrum tantum: non quemcunq; hominem, vel alium ullum: ideoque occisio alterius hominis ipsi simpliciter involuntaria, & casualis fuit, ex qua proinde

de nec restitutionis obligatio, nec irregularitas contrahitur, ut in Assertionem dictum. *Confirmatur.* Habetur Declaratio Cardinalium in Concil. *Trid.* s. 14. c. 7. quòd mandans occidere Petrum, si mandatarius errans occideret Joannem, non incurrat mandans irregularitatem homicidii voluntarii; at verò par videtur ratio in nostro casu; ergo &c. Denique favet huic sententiæ Card. de Lugo *disp.* 17. de *Jusfit.* Sect. 3. num. 75. his doctis verbis: *Dices, si volendu occidere Petrum inimicum per errorem occidis Paulum amicum, quem videns à longe, non cognovisti, & putasti esse Petrum, quem eo loco paulò ante reliqueras, non committis homicidium voluntarium, nec fortasse homicidium, quia illud homicidium procedet ex ignorantia, quæ causat involuntarium; ergò similiter, si putas te furari rem Petri, & accipias rem Pauli, non committes furtum.* Responderi ad hoc potest: quid quid sit de antecedente, negatur consequentia: nam in primo casu erras circa substantiam actionis; non enim vis occidere illum hominem, quem occidis sed alium: quare illa actio videri potest involuntaria, at in secundo casu non erras circa substantiam actionis; vis enim rapere, & furari rem istam, circa quam non erras; sed circa dominum illius, quod non pertinet ad substantiam usurpationis hujusrei; quare ista actio secundum se tota est voluntaria. Hæc ille. Ubi vides simul solutam objectionem, quæ hic fieri posset à tali furto, ad homicidium tale per errorem.

Dubium

Dubium incidentale.

Quid de excommunicatione Canonis in casuali occisione, vel percussione Clerici?

207 I. **C**ertum est, si occidas, vel percutias reverentem laicum; putas tamen esse, & omninò volens occidere, vel percutere Clericum, te non incurras excommunicationem; *Ratio clara est*: quia excommunicatio lata est non contra volentem, sed contra exequentem ipso facto percussione, vel occisione Clerici.

208 II. Similiter è contra: si reverentem percutias, vel occidas Clericum; errore tamen invincibili putans esse, & omninò volens percutere, vel occidere laicum, certè ab eadem excommunicatione liber es: quia etsi tibi tunc percussio, vel occisio hominis sit voluntaria, percussio tamen, vel occisio Clerici, quia incogniti, simpliciter tibi involuntaria est.

209 III. Quòd si volens percutere, vel occidere hunc Clericum, Petrum v. g. simili errore percutias, vel occidas alium Clericum, Paulum v. g. excommunicationis pœnam haud effugies, excommunicati & vera sententia Sanch. *lib. 9. de Mat. disp. 32. num. 37. Ratio solida est*: quia prohibitio, & censura illa Canonis principaliter facta est, non in favorem ipsius personæ secundum se, sicut in regularitas ex homicidio (nota differentiam) sed principaliter in favorem, & reverentiam status Clericalis, non personæ hujus, vel illius: Ecclesia enim per se primò intendit per censuram prohibere

ne occidatur, vel, percutiatur Clericus, quicumque ille sit: atqui in casu proposito, & actu interno scis & vis, & actione externa injuriosa statui Clericali reverà percutis, vel occidis Clericum, etsi erres in persona, & actio tua huic personæ Clerici incognitæ voluntaria, & injuriosa non sit.

IV. Non ergo assentior aliquibus cum Tamb.²¹⁰ cit. lib. 6. Decal. c. 4. §. 3. n. 28. oppositum probabile censentibus ob hanc ipsam rationem jam solutam; quòd scilicet actio tua externa huic Clerico injuriosa non sit, certè ipse ibidem *num.* 38. non audet negare communem Sententiam DD. eum, qui volens injustè occidere unum, & præter intentionem ex errore inculpato occidit alterum in loco sacro, adhuc committere sacrilegium, Ecclesiamque pollui, ob rationem à nobis datam: quia exercet voluntariè actionem injuriosam loco sacro, in cujus favorem & reverentiam prohibitio illa specialis facta est, etsi erret in persona occidenda: quæ ratio sanè magis videtur urgere in nostro casu, ut consideranti patebit. Sed hinc nascitur

Dubium incidentale aliud.

Tertius in rixa tanto impetu in adversarium irruit gladio, ut non solum ipsum transverberaverit, sed alium hominem assecram confoderit: duasne irregularitates contraxit ex duobus occisis, an unam? Idem inquiritur de eo, qui una explosione sclopeti occidit plures homines. Idem de judice, qui una sententia capitali plures capitis supplicio condemnavit. Idemque de excommunicatione Canonis, *si quis suadente.* Si quis uno ictu

duos, vel plures Clericos percutiat, vel occidat. Responsio communis est: duas vel plures incurrit irregularitates, vel excommunicationes, tot nimirum, quot homines occisi vel Clerici percussi, ac interfecti sunt. Et certum est, in petenda dispensatione teneri singulas exprimi, alioquin dispensatio obtenta censetur subreptitia: intelligendo tamen, dummodo Titius alterius quoque hominis, vel aliorum occisionem præviderit, nec satis cavent, tunc enim semel irregularis erit in casu quoad homicidium voluntarium directè intentum inimici sui v.g. & iterum semel quoad homicidium casuale indirectè volitum, prævisum scilicet, & non sufficienter cautum. Ar verò si Titius occisionem alterius, vel aliorum nullo modo prævidit, ut si occidit unus ex casu tunc ibi transeuntibus, unica tantum irregularitati subjacebit: quia secundum homicidium illi simpliciter involuntarium, & merè casuale fuit. Eodemque modo dicendum de excommunicatione in simili læsione duorum, vel plurium Clericorum.

SECTIO VI.

De restitutione ex homicidio debita: & dispensatione super irregularitatibus prædictis.

SUMMARIUM.

212. Homicidium, vel mutilatio duplex infert damnum spirituale seu naturale, & temporale.
 213. Ad damnum temporale compensandum obligatur omnis homicida homicidio aliquo modo voluntario & injusto (idem est de mutilatione;)